

Õiguskantsler

Teie 24.03.2014 nr

Meie 03.06.2014 nr 7-4/140492/1402472

Seisukoht õigusrikkumise puudumise kohta Tagastusnõude täitmisest

Austatud []

Täna Teid minule 28.03.2014 saanud avalduse eest. Avalduses palusite abi seoses sellega, et Maksu- ja Tolliamet (edaspidi MTA) ei ole Teile tagastanud summat, mis on tekkinud novembrikuu käibemaksu kahel korral tasumisest. Märkisite, et tasusite novembrikuu käibemaksu 09.12.2013, kuid 23.12.2013 saite MTA teavituse, et Teil on tekkinud maksuvõlg (sh. tulumaks, käibemaks, intress) ja tasusite summa uuesti samal päeval. Pöördusite korduvalt MTA poole palvega võla tekkimist selgitada, kuna olite novembrikuu käibemaksu varem tasunud. Peale MTA selgituste saamist olite seisukohal, et Teil on õigus teistkordselt tasutud käibemaks tagasi saada. Märkisite mulle saanud avalduses, et MTA ei ole reageerinud Teie tagastustaotlustele ja üks MTA vastustest oli üleolev ja solvav.

Otsustasin Teie avalduse menetlusse võtta ja pöördusin selgituste saamiseks teabe nõudmisega MTA poole. Tutvusin MTA vastuse ja selle lisadega ning asjakohaste õigusnormidega. **Analüüsi tulemusena ei tuvastanud ma, et MTA oleks rikkunud Teie õigusi või hea halduse tava.**

Kirjeldan alljärgnevalt, kuidas sellisele järeldusele jõudsin. Selleks annan ülevaate MTA vastusest minu teabe nõudmisele ja selgitan õigusnorme, mis reguleerivad maksude tasumist ja tagastamist.

Maksu- ja Tolliameti selgitused

MTA selgitas, et 09.12.2013 maksite ettemaksukontole raha, kuid samal kuupäeval tegite kohe ka kaks ettemaksukonto vabade vahendite tagastustaotlust – ühe summas 239,67 eurot ja teise summas 4,68 eurot. Mõlemad summad tagastati Teie pangakontole SEB pangas 09.12.2013. Samuti esitasite ettemaksukonto vabade vahendite tagastamistaotluse 13.12.2013 summas 89,99 eurot, mis tagastati Teie pangakontole samal kuupäeval.

Seega, ehkki Te olite ettemaksukontole varem raha kandnud, ei olnud sellel pärast Teie tagastustaotluste täitmist enam piisavalt vahendeid. Avansilise tulumaksu tasumise tähtpäeva saabumisel oli Teie ettemaksukontol vabu vahendeid 76,83 eurot, tulumaksu nõue 97,49 eurot.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Seetõttu tekkis tasumise tähtpäeval (16.12.2013) tulumaksu osas 20,66 euro suurune võlg.¹ Käibemaksu tasumise tähtpäeval (20.12.2013) lisandus olemasolevale võlale (20,66 eurot) käibemaksukohustus (223,52 eurot). 23.12.2013 teavitas MTA Teid tekkinud maksuvõlast, mille samal kuupäeval tasusite.

MTA selgitas, et enne maksu tasumise tähtpäeva ettemaksukontol olev raha on vaba raha ja isik võib soovi korral raha tagasi küsida. Kuna Teie juhtumil ei olnud maksu tasumise tähtpäeva saabunud, ei olnud maksuhalduril alust keelduda Teie ettemaksukontol olevate vabade vahendite tagastamisest 09.12.2013 ja 13.12.2013 esitatud taotluste alusel. MTA märkis, et isikul on võimalik vältida ettemaksukontol oleva raha pangakontole tagasikandmist vahetult enne maksu tasumise tähtpäeva, kui ta peab ise arvestust ettemaksukontol oleva summa ja tulevase maksukohustuse üle. Maksuhaldur ei kanna ettemaksukontol olevat raha isiku kontole omaalgatuslikult. MTA kinnitas, et on täitnud Teie ettemaksukonto vabade vahendite tagastamistaotlused ja summad on Teie pangakontole tagastatud.

Minu palvel edastas MTA ka Teiega peetud kirjavahetuse ning Teie ettemaksukonto saldo andmed asjassepuutuval perioodil.

Õiguskantsleri seisukoht

Olete pöördunud minu poole eelkõige seetõttu, et tasusite novembrikuu käibemaksu kahel korral ja leiate, et teistkordselt tasutud käibemaks tuleks Teile tagastada ning MTA tegevus Teile käibemaksu tagastamata jätmisel on ebaseaduslik.

Peale asjassepuutuvate dokumentide, Teie ettemaksukonto saldoandmete ja MTA selgitustega tutvumist leian, et MTA tegevus ei olnud ebaseaduslik.

Tõepoolest, Te tasusite käibemaksunõude suuruse summa oma ettemaksukontole aegsasti enne maksu tasumise tähtpäeva, samas taotlesite enda poolt ettemaksukontole makstud raha enne maksu tasumise tähtpäeva saabumist tagasi. Seetõttu vähenes Teie poolt ettemaksukontole kantud summa ja ettemaksukontol oleva raha jääk ei olnud tähtpäeval maksu tasumiseks enam piisav.

Tasusite novembrikuu käibemaksu MTA saadetud meeldetuletuse alusel 23.12.2013. See meeldetuletus saadetigi põhjusel, et Teie poolt 09.12.2013 tasutud summa oli Teie varasemate tagastustaotluste alusel Teie pangakontole tagastatud ja Teie ettemaksukontol ei olnud enam piisavalt vahendeid novembrikuu käibemaksu tasumiseks. Seega, ehkki Te kandsite novembrikuu käibemaksu suuruse summa kahel korral oma ettemaksukontole, ei ole Te novembrikuu käibemaksu kahel korral tasunud.

Selgitan siinkohal ettemaksukonto toimimise põhimõtteid. Alates 01.01.2009 muudeti maksukorralduse seaduses (edaspidi MKS) sätestatud maksude tasumise ja tagastamise korda. Kui varem oli maksukohustuslasel võimalik pangapälekannet tehes valida, millist maksu tasub, sest igal maksuliigil oli oma viitenumber ja arvestust peeti iga maksuliigi kohta eraldi, siis alates 01.01.2009 ei ole see enam võimalik. Kõik ühe isiku rahalised kohustused on koondatud

¹ Avansilise tulumaksu tasumise päeva lähenemisel saadeti Teie meiliaadressile meeldetuletus (13.12.2013), teatega, et ettemaksukontol ei ole kogu summat, mis on tasumiseks vajalik.

ettemaksukontole ja kontole laekunud raha jagatakse tekkinud kohustuste vahel automaatselt,² vastavalt MKS § 105 lõikes 6 sätestatud järjekorrale.

Ka juhul, kui Te kannate maksukohustuse suuruse summa enda ettemaksukontole ja märgite maksekorralduse selgitusesse, mis liiki maksu tasute, arvestatakse see vastava maksu katteks alles maksu tasumise kuupäeval. Kui varem saabub mõne teise maksu tasumise tähtpäev, mis tuleb vastavalt MKS § 105 lõikes 6 sätestatud järjekorrale varem tasuda, arvestatakse Teie poolt ettemaksukontole kantud summa selle maksu katteks ning seda olenemata Teie poolt maksekorralduse selgitusesse märgitust.

Seni (kuni ei ole saabunud ühegi maksu tasumise tähtpäeva) on Teie poolt ettemaksukontole kantud raha nõ ootel. Kui taotlete oma ettemaksukontolt enne maksu tasumise tähtpäeva raha tagasi, siis see raha Teile ka tagastatakse. Maksuhalduril ei ole alust Teie ettemaksukontole makstud summade tagastamisest keelduda, kui Teil ei ole maksuvõlga. Teie juhtumil nii ka toimus.

Eelnevat arvestades ei tuvastanud ma MTA tegevuse vastuolu seadustega. MTA tagastas Teile teie ettemaksukontol olnud vabu, Teie enda poolt ettemaksukontole makstud vahendeid, kuna käibemaksu tasumise tähtpäev ei olnud veel saabunud. Selle tõttu jäi Teie novembrikuu käibemaks tähtpäevaks tasumata. Tasusite novembrikuu käibemaksu 23.12.2013 MTA meeldetuletuse alusel. MKS § 14¹ annab maksuhaldurile õiguse maksukohustuslasele informatiivse sisuga meeldetuletusi saata. MTA meeldetuletus Teile ei olnud ka ekslik või vale, sest novembrikuu käibemaks oli eeltoodud asjaoludel jäänud tähtpäevaks tasumata.

Mulle saadetud dokumentidest nähtub, et MTA on vastanud Teie pöördumistele ja pretensioonidele. MTA vastused on olnud lakoonilised, kirjeldanud Teie ettemaksukontol toimunud saldo muutuseid ning selgitanud ettemaksukonto toimimist (sealhulgas selgitas MTA Teile, et maksekorralduse selgituse märkuseid ei loeta, sest raha kohustuste katteks arvestamine toimub vastavalt seaduses sätestatud järjekorrale). Ma ei näe, et MTA vastused Teile oleks olnud ebaviisakad.

Võimalik, et segadus Teie novembrikuu käibemaksu tasumata jäämisega tekkis seoses sellega, et olete ettemaksukontolt raha tagasitaotlemist selgitanud osaliselt³ sooviga saada tagasi teistele käibemaksukohustuslastele arve alusel tasutud käibemaks. Märkisite 13.02.2014 MTA füüsiliste isikute võlainfole saadetud meilis: “09.12.2013 minu kontole laekunud käibemaksu tagastused 4,68 ja 239,67 on varasemate taotluste täitmine ja seotud arvete tasumisega IT Eesti OÜ-le ja AS-le Rebellis. Seega mingit seost neil käibemaksu kahekordse tasumisega pole.” 07.02.2014 Hille Kaasikule saadetud meilis märgite: “Käibemaksu oleksin ma pidanud tasuma 20. dets, kuid tasusin varem, 9. dets 223, 52 eurot. Tagastustaotlust pole ma sellele maksele esitanud. Tagastustaotlus oli 239, 67 eurot seoses trükikojale Rebellis tasutud arvega, kus oli käibemaks 239, 67. Selle raha olengi oma äriarvele saanud.”

² Vastavalt rahandusministri 19.12.2008 määruse nr 51 “Riiklike maksude maksuhalduri poolt hallatavate nõuete ja kohustuste arvestusse kandmise, tasumise ja tagastamise korra” § 6 lõikes 1 sätestatule hallatakse isiku rahalisi toiminguid ettemaksukontol. Igal isikul on maksukorralduse seaduse § 105 lõikes 6 nimetatud kohustuste täitmiseks üks ettemaksukonto, millel on unikaalne viitenumber.

³ 13.12.2013 Teie taotlusel tagastatud 89,99 euro tagastust selgitasite sooviga tagasi saada topelt tasutud tulumaks.

Kui isik taotleb tagasi enammakstud maksu, siis kannab MTA vastava summa esmalt isiku ettemaksukontole.⁴ Teie ettemaksukonto saldo muutustest ajavahemikus 01.12.2013 -23.12.2013 seevastu ei nähtu, et MTA oleks Teie ettemaksukontole raha kandnud.

Minu nõunik Kristi Lahesoo pöördus peale MTA vastuse saamist täiendavalt MTA poole ja uuris, kas Teil on mõne käibedeklaratsiooni alusel tekkinud enammakse, mida Teie ettemaksukontole ei ole veel kantud. MTA vastas, et Te ei ole käibedeklaratsiooni alusel enammakstud käibemaksu deklareerinud. Summad, mille osas esitasite taotlused 9. ja 13. detsembril, MTA Teile ka tagastas, kuid tegemist oli Teie pangakontolt Teie ettemaksukontole laekunud summade tagastamisega.

Selgitan: selleks, et saaksite tagasi teiste käibemaksukohustuslastega tehtud tehingutelt tasutud käibemaksu, on vaja esmalt vastavad summad käibedeklaratsioonis deklareerida ning arvata seejärel need maha enda poolt tasumisele kuuluvast käibemaksusummast. Sisendkäibemaksu maha arvamine on lähemalt reguleeritud käibemaksuseaduse §-s 29. Käibemaksusumma saadakse maksukohustuslase käibemaksuga maksustatavatelt tehingutelt ja toimingutelt arvestatud käibemaksust sama perioodi sisendkäibemaksu maha arvamise teel. Sisendkäibemaks on muuhulgas ka teiselt maksukohustuslaselt maksustatava käibe tarbeks soetatud või saadud kauba või teenuse eest tasumisele kuuluv käibemaks.

Kui Teil tekib käibedeklaratsiooni parandamise või esitamise osas küsimusi, võite pöörduda Maksu- ja Tolliameti teenindusletti⁵ või pöörduda eraklientide ja FIE-de maksunõustamise infosse (tel. 8800811, e-mail fyysisik@emta.ee).

Tänan Teid pöördumast ja loodan, et toodud selgitustest on abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Teadmiseks: Maksu- ja Tolliamet

Kristi Lahesoo 693 8409
Kristi.Lahesoo@oiguskantsler.ee

⁴ Rahandusministri 19.12.2008 määruse nr 51 "Riiklike maksude maksuhalduri poolt hallatavate nõuete ja kohustuste arvestusse kandmise, tasumise ja tagastamise korra" § 13 järgi kantakse deklaratsiooni esitamisel või parandamisel tagastusnõudest tekkinud enammakse isiku ettemaksukontole pärast seda, kui maksuhaldur on tagastusnõude aktsepteerinud. Seejärel saab maksukohustuslane otsustada, kas taotleb summa tagastamist oma pangakontole või jätab selle tulevaste maksukohustuste katteks.

⁵ Aadressid ja lahtiolekuajad on leitavad EMTA veebilehelt <http://www.emta.ee/index.php?id=32760>